

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

תוכן עניינים

- א. מאחיו שהוא גדול מאחיו בנוי בכח בחכמה ובעושר אחרים ... שאם אין לו גדלהו משל אחיו.....1
- ב. נשיא שנצטרע מהו מידחא דחי או מיפטר פטיר א"ל דילך או דגזא.....2
- ג. כל המצות שבתורה שחייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת היחיד מביא כשבה ושעירה והנשיא שעיר ומשיח וב"ד מביאין פר ובעבודת כוכבים היחיד והנשיא והמשיח מביאין שעירה וב"ד פר ושעיר פר לעולה ושעיר לחטאת.....2
- ד. אשם תלוי היחיד והנשיא חייבין ומשיח וב"ד פטורין.....4
- ה. אשם ודאי היחיד והנשיא והמשיח חייבין וב"ד פטורין.....5
- ו. על שמיעת הקול ועל בטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו ב"ד פטורין והיחיד והנשיא והמשיח חייבין.....5
- הדרן עלך הורה כהן משיח.....6
- פרק שלישי כהן משיח.....6
- א. כהן משיח שחטא ואח"כ עבר ממשיחותו וכן נשיא שחטא ואחר כך עבר מגדולתו כהן משיח מביא פר והנשיא מביא שעיר משיח שעבר ממשיחותו ואחר כך חטא וכן הנשיא שעבר מגדולתו ואח"כ חטא כהן משיח מביא פר והנשיא כהדיוט 6

דף ט.

א. מאחיו שהוא גדול מאחיו בנוי בכח בחכמה ובעושר אחרים ... שאם אין לו גדלהו משל אחיו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

כבר התבאר במסכת יומא דף יחי. כהן גדול¹ צריך שיהיה גדול מכל אחיו הכהנים בנוי בכח בעושר בחכמה ובמראה², אין לו ממון כל הכהנים נותנין לו משלהן כל אחד לפי עשרו עד שיעשיר יותר מעשיר שבכולן. ואין אחד מכל אלו מעכב אלא כל זה למצוה³ אבל אם נתרבה מכל מקום נתרבה.

ב. נשיא שנצטרע מהו מידחא דחי או מיפטר פטיר א"ל דילך

או דגזא

להלן יתבאר בעזה"ת שנשיא שנצטרע עבר מנשיאותו, ונשיא שעבר מנשיאותו הרי הוא כהדיוט⁴.

חטא כשהיה נשיא ועבר מגדולתו הרי זה מביא שעיר שנאמר (ויקרא ד פסוק ג, ה פסוק ו) על חטאתו אשר חטא, כשעת חטאתו הוא מביא.

ג. כל המצות שבתורה שחייבין על זדונן כרת ועל שגגתן

חטאת היחיד מביא כשבה ושעירה והנשיא שעיר ומשיח
וב"ד מביאין פר ובעבודת כוכבים היחיד והנשיא והמשיח
מביאין שעירה וב"ד פר ושעיר פר לעולה ושעיר לחטאת

¹ רמב"ם הלכות בלי המקדש פרק ה הלכה א ב

² ובמראה ליתא כלל בש"ס רק בתוספתא ובתו"כ ובירושלמי והגר"א מחק מהתוספתא תיבת ובמראה יעו"ש והרמב"ם גרס לכלם ובילקוט אמור אינו גורס במראה רק במדה יעו"ש ור"ל שיהיה גדול בקומה מכל אחיו ובשם התנחומא מביא שיהיה ג"כ גדול בשנים יעו"ש. ונסתפקתי מי שהיה גדול בחכמה מכולם ואחר היה גדול ממנו בנוי ואחר גדול ממנו בכח ואחר גדול ממנו במראה מי מהם קודם. ובעושר לא נסתפקתי כי יכול הדבר להיות מתוקן ע"י אחיו הכהנים אבל באינך מיבעיא לי ומסתברא כי בחכמה הדבר תלוי ומסתייע מילתא מהדא דיומא דאל"כ לא הוה פריך הש"ס מידי וק"ל. הר המוריה

³ הכי משמע ממאי דבבית שני לא היו חכמים אף דהיא המעלה הגדולה שבכולם הר המוריה שם

⁴ לכאורה לדעת הרמב"ם שפסק כמבואר לעיל דף ט: דנשיא חייב בקרבן עולה ויורד אין ג"מ באיבעיא זו בגמ' ואינו אלא לר' יוסי דפטר ליה מעולה ויורד, וא"כ אמאי כתב הרי הוא כהדיוט דפשיטא שכיון שעבר מנשיאותו אינו מביא שעיר ואולי דאי נימא דמידחא דחי הו"א שכיון שיכול לחזור לגדולתו יהיה חייב קמ"ל דמיפטר פטיר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

כבר התבאר לעיל דף ט. שכל העובר⁵ בשגגה על אחת ממצות לא תעשה שיש בה מעשה שחייבין עליה כרת, הרי זה חייב להקריב קרבן חטאת, ומצות עשה שיקריב חטאתו על שגגתו.

ארבעים ושלוש עבירות⁶ מביאין על שגגתן חטאת קבועה, ומה הוא הקרבן שמביא השוגג באחת מאלו.

אם שגג בעבודה זרה מביא עז בת שנתה לחטאת והיא האמורה בפרשת שלח לך בין שהיה החוטא הדיוט או מלך או כהן גדול או משוח מלחמה הכל שוין בשגגת ע"ז.

ובית דין ששגגו והורו בע"ז מביאין פר לעולה ושעיר לחטאת מכל שבט ושבט וקרבן זה הוא האמור בפרשת שלח לך. נמצאת למד שאם שגגו בית דין הגדול בהוראה בע"ז מביאין כל הקהל שנים עשר פרים עולות ושנים עשר שעירים חטאות והם נשרפות שהרי דמן נכנס לפנים והם הנקראין "שעירי ע"ז".

ואם שגג באחת משאר ארבעים ושתים, אם היה הדיוט מביא שעירת עזים או נקבה מן הכבשים⁷ וזו היא חטאת של אחד מעם הארץ האמורה בפרשת ויקרא.

ואם המלך הוא ששגג באחת מהן מביא שעיר⁸ עזים לחטאת.

ואם כהן משוח הוא מביא פר בן בקר לחטאת.

אולם כבר התבאר שכהן גדול אינו מביא אלא בהוראה ועשה כהוראתו, שבע"ז מביא שעירה ובשאר מצוות פר כנזכר, אבל אם שגג במעשה בלבד בלא הוראה בין בע"ז בין בשאר מצוות אינו מביא קרבן כלל.

ובית דין ואם בשאר כריתות שחייבין על שגגתן חטאת קבועה שגגו והורו, מביא כל שבט ושבט פר חטאת וזהו האמור בפרשת ויקרא. נמצא משביאין שנים עשר פרים

⁵ רמב"ם שם פרק א הלכה א

⁶ שם הלכה ב

⁷ לכתחלה שעירה ואם אין לו יביא כשבה וזה"ק ח"א ר"ס א'.

⁸ יש גרסאות שהיה כתוב בהם שעירת עזים אך כבר כתבו המפרשים שהוא מ"ס

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

הטאות והן נשרפות מפני שדמם נכנס לפנים, וכל פר מהן נקרא "פר העלם דבר של צבור".

ד. אשם תלוי היחיד והנשיא חייבין ומשיח וב"ד פטורין

כבר התבאר לעיל דף ז: שכל הטא⁹ שהייבין על שגנתו הטאת קבועה, חייבין על לא הודע שלו אשם תלוי, ומהו לא נודע אם נסתפק לו אם שגג בדבר זה או לא שגג, הרי זה מצווה להקריב אשם שנאמר (ויקרא ה פסוק יז – יח) וְלֹא יָדַע וְאִשָּׁם וְנִשְׂא עֹנֹו. וְהָבִיִּא אֵיל תָּמִים מִן הַצֹּאֵן בְּעֶרְבָּךְ לְאִשָּׁם וְזֶהוּ הַנִּקְרָא אִשָּׁם תְּלוּי מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִכֹּפֵר עַל הַסֵּפֶק וְתוֹלָה לוֹ עַד שִׁיּוּדַע לוֹ בּוֹדָאֵי שֶׁחֲטָא בְּשִׁגְגָה וַיִּקְרִיב הַטָּאָתוֹ.

אולם בית דין¹⁰ שנסתפק להן אם שגגו בהוראה או לא שגגו, אינן חייבין באשם תלוי שנאמר (שם ד פסוק יד) וְנִוְדָעָה הַתְּפִלָּה עַד שֶׁתוֹדַע¹¹ וְאַחַר כֵּךְ יִתְחַיְּבוּ בַקְרָבָן.

וכן כהן משיח¹² שנסתפק לו אם שגג שגגה זו, שהיא שגגת הוראה עם המעשה או לא שגג אותה, אינו מביא אשם תלוי מפני שהוא בה כצבור שאינן מביאין אשם תלוי על לא הודע של שגגת הוראה.

⁹ רמב"ם הלכות שגגות פרק ח הלכה א

¹⁰ רמב"ם שם פרק יב הלכה ב

¹¹ קשה דמהאי קרא דונודעה החטאת לא מפיך שם ברייתא אלא היכא דלא ידעי ב"ד על מה הורו אי על חלב או על דם דפטורים כמו שהתבאר לעיל דף ה ומוכרח הוא שם לפרש כן בההיא ברייתא משום דאמרינן התם דהוי דלא כר"א דתנן אמר ר"א מה נפשך אם חלב אכל חייב וכו' ואי ברייתא איירי דלא ידעי אם שגגו או לא בהא לא פליג ר"א ולא הוי ענין למחלוקתו כלל, וא"כ איך הביא רבינו ז"ל פסוק למעט אשם תלוי בצבור דמהאי קרא לא מימעטי ואין מיעוטו אלא מקרא דוכפר עליו הכהן על שגגתו אשר שגג מי שחטאו שוה יצא משיח וכו' ומה"ט נתמעט ציבור שאין שגגתו וחטאתו שוה וכמ"ש רש"י ז"ל בריש פרק ב' בהוריות גבי מה שאמר צבור בפר ואין מביאין אשם תלוי כלל כדאמר לקמן דכתיב ביה באשם תלוי ואם נפש אחת תחטא בשגגה כו' וכ"ש ציבור דיצא מאשם תלוי משום דהעלם דבר בהדיא כתיב בהו ואין חטאתו ושגגתו שוה דבעינן העלם דבר עם שגגת מעשה ועוד דציבור אינו בכלל נפש ע"כ. וא"כ מהאי קרא היה לו לרבינו ז"ל למעט אשם תלוי והתימה מהרב בעל כ"מ שכתב שרבינו מפרשה לענין אשם תלוי דא"א מכל הסוגיא כדכתיבנא וצ"ע. לח"מ שם ובעין זה הקשה במל"מ ועיין מרכה"מ שם שאפשר דכל שכן הוא שאם באשם תלוי פטור מחמת חוסר ידיעה כל שכן בלא ידעו המבואר לעיל. וילפי' שניהם מקרא אחד, ובעין זה בערוך השולחן העתיד הלכות שגגות סימן רכו סעיף ז

¹² רמב"ם שם פרק טו הלכה ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

ה. אשם ודאי היחיד והנשיא והמשיח חייבין וב"ד פטורין

על חמש עבירות¹³ מביא קרבן אשם והוא הנקרא אשם ודאי שהרי אינו בא משום ספק, ואלו הן: על שפחה חרופה¹⁴ ועל הגזל¹⁵ ועל המעילה¹⁶ ועל טומאת נזיר, ועל הצרעת כשיטהר ממנה. וכל הטא¹⁷ שחייבין עליו אשם ודאי אחד המלך ואחד כהן משוח או שאר עם הארץ שזין בו.

ו. על שמיעת הקול ועל בטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו ב"ד פטורין והיחיד והנשיא והמשיח חייבין

כבר התבאר במסכת שבועות דף יז: ולעיל דף ח: שהמלך וכהן¹⁸ משיח מביאין קרבנן על שבועת העדות או על שבועת ביטוי או על טומאת מקדש וקדשיו כשאר הדיוטות, שלא חילק הכתוב קרבן מלך מקרבן הדיוט ומקרבן כהן משיח אלא במצוות שחייבים על שגגתן הטאת קבועה, אבל בקרבן עולה ויורד כלן שוים, וי"א¹⁹ שאין המלך חייב בשמיעת קול, ולא המשיח בטומאת מקדש וקדשיו.

וכבר התבאר שם ושם שאין בית דין חייבין בהוראתם אלא על דבר שחייבין²⁰ על שגגתו הטאת קבועה, ולכן פטורים אם הורו להתיר טומאת מקדש וקדשיו.

¹³ רמב"ם שם פרק ט הלכה א

¹⁴ הבא על שפחה חרופה בין בודון בין בשגגה מביא אשם, והוא שתהיה גדולה ומזידה וברצונה ותהיה בעולה

כדרכה ובגמר ביאה כדי שתלקה שנאמר בקורת תהיה והביא את אשמו היא לוקה והוא מביא קרבן שם

¹⁵ כל מי שיש בידו משוה פרוטה ומעלה מממון ישראל, בין שגזלו בין שגנבו בין שהפקידו אצלו או הלוחו או

משום שותפות או משאר דרכים, וכפר בו ונשבע לשקר בין בודון בין בשגגה הרי זה מביא אשם על הטאו,

וזהו הנקרא אשם גזילות, ומפורש בתורה שאין מתכפר לו באשם זה עד שישיב הממון שבידו לבעליו, אבל

החומש אינו מעכב הכפרה. שם הלכה ז

¹⁶ כל הנהנה משוה פרוטה מן הקדש בשגגה, מחזיר מה שנהנה ויוסיף חומש ויקריב אשם ויתכפר לו. שם

הלכה ח

¹⁷ שם הלכה י

¹⁸ רמב"ם הלכות שגגות פרק י הלכה ז

¹⁹ השגות הראב"ד שם שפסק כר"ע כאן שהנשיא חייב בכלם הוין משמיעת קול שהמלך לא דן ולא דנין אותו.

ועיין כס"מ ולח"מ שם בביאור דעת הרמב"ם

²⁰ רמב"ם הלכות שגגות פרק יב הלכה א – ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

הדרן עלך הורה כהן משיח

דף ט:

פרק שלישי כהן משיח

א. כהן משיח שחטא ואח"כ עבר ממשיחותו וכן נשיא שחטא ואחר כך עבר מגדולתו כהן משיח מביא פר והנשיא מביא שעיר משיח שעבר ממשיחותו ואחר כך חטא וכן הנשיא שעבר מגדולתו ואח"כ חטא כהן משיח מביא פר והנשיא כהדיזט

כהן גדול²¹ שנמשח בשמן המשחה ועבר מעבודתו מפני מום או זקנה וכיוצא בהן²² והורה וחטא בשגגה זו מביא פר על שגגתו, למרות שכבר פסול

²¹ רמב"ם שם פרק טו הלכה ז

²² בלח"מ הקשה דברי רבינו ז"ל מתמיהין אצלי דבפ"ב הוריות ובפ"ק דמגילה אמרו אין בין כהן המשמש לכהן שעבר אלא פר יוה"כ ועשירית האיפה והיינו כהן שעבר מחמת קריו ביוה"כ ומינו אחר תחתיו וחזר אח"כ לראשון קורא כהן המשמש ולשני קורא שעבר. וקאמר דאין בין זה לזה אלא פר יוה"כ ועשירית האיפה שמביאין מן הכהן שחזר לעבודתו ולא מן השני שעבר. אבל מ"ש רבינו ז"ל כהן שעבר מחמת מום או מחמת זקנה איך נאמר שאין בינו לכהן המשמש אלא פר יוה"כ והלא זה פסול לעבודה וזה כשר ובהא ודאי לא איירי מתניתין כלל דאמרה זה וזה שוים בעבודת יוה"כ ואילו עבר מחמת מום או זקנה אינו כשר לעבודה, וע"ק דמשנה זו דאין בין כהן משמש לכהן שעבר אוקמוה בגמ' כר"מ דאמר דהשני מצות כהונה עליו ודלא כר' יוסי דאמר דהשני אינו לא ככ"ג ולא ככהן הדיזט ורבינו ז"ל פסק בפ"ב מהל' יוה"כ כר' יוסי שכתב שם אלא שאינו עובד ככ"ג ומבואר שם דהוי כר' יוסי וכ"כ שם הרב בעל כ"מ ז"ל וא"כ איך כתב להך מתניתין הכא וזה הוא אפילו אם היה מביא המשנה כצורתה כ"ש שדבריו מתמיהין שאין דבריו כדברי המשנה כלל כדכתבנא וצ"ע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת הוריות

לעבודה²³. לפי שאין בין כהן משיח המשמש לכהן משיח שעבר ואינו משמש בעבודה אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה של כל יום שאין מקריב אותן אלא כהן המשמש בכהונה גדולה, אבל פר הבא על כל המצוות שוים הם בו. וי"א²⁴ שרק כשנרפא וראוי לשמש מביא פר, אבל אם עבר ואינו יכול לחזור לעבודתו וחטא לאחר שעבר אינו מביא פר והרי הוא כהדיוט.

וכבר התבאר שלענין נשיא למרות שהוא מלך משוח בשמן המשחה אם הוא נשיא שנצטרע עבר מנשיאותו, ונשיא שעבר מנשיאותו והרי הוא כהדיוט²⁵.

²³ כהר המוריה תי' על קושיית הלח"מ אבל באמת לא זו הדרך ולא זו העיר דכונת רבינו למה דאיתא בהוריות ט' ב' ועיי"ש בפירוש המשניות לרבינו ואין כוונת רבינו כאן לשיהיה כשר לעבודה דזה ודאי אינו וכמש"כ רבינו בפ"י המשניות שם ולכן לא כתב רבינו כאן דאם עבר כשר וכ"ז פשוט וברור לדעתו. ואותה משנה דמגילה שנוייה בהוריות י"א ב' יעו"ש ושם היא אותה שבמגילה שהובא בהלכות עבודת יוה"כ וכאן הוא ענין אחר דלא פגע ולא נגע זה לזה וביאור דבריו נראה על פי מש"כ ערוך השולחן העתיד הלכות שנגות סימן רל סעיף ז – יא שכאן הוא עניין אחר ומקורו מתוספתא דמגילה פ"א דכהן שנמשח בשמן המשחה דין אחר יש לו וכמ"ש בפ"י המשניות דאחרי שנמשח בשמן המשחה קדושתו עולם. ולפ"ז אפילו נעשה בעל מום שהרי זהו קדושת עולם ובירושלמי שם איתא: אמר ר' מני כתיב כי נזר שמן משחת אלקיו וגו', כביכול מה אני בגדולתי אף אהרן בגדולתו אמר ר' אבין קדוש יהיה לך כביכול מה אני בקדושתו אף אהרן בקדושתו ע"ש. הרי להדיא דהמשיחה מקדשו עד עולם וזהו מקורותיו של הרמב"ם ז"ל.

²⁴ באבני שהם תי' על קושיית הלח"מ לענין הדבר פשוט עם מה שחילקו הראשונים ז"ל דהא דאמרינן דכהן ראשון חוזר לעבודתו היינו דוקא כשאירע לו קרי ונתמנה אחר לפי שעה אבל חלה או גלה ונתמנה אחר תחתיו ונתרפא או שב מגלותו אפ"ה אינו חוזר לעבודתו אלא השני נשאר לעולם. (א"ה יעוין בתוס' נזיר דף מ"ז ע"א ד"ה וכן ובשטמ"ק להרב בצלאל בשם הרא"ש והרב המאירי יעו"ש) והכא מיירי רבינו אחר שנתרפא ממומיו או מרתחת זקנותו דכהן השני נשאר לעולם לכ"ג אפילו אליבא דר' יוסי הכהן הראשון כל מצות כ"ג עליו דהכא לא שייך איבה כלל מכהן השני כיון דכהן הראשון היה כבר כ"ג ובא זה תחתיו ודאי דאין לו איבה עם הראשון משא"כ התם בעבודת יוה"כ ס"ל לר"י דיש להראשון איבה עם השני דלא היה כבר כ"ג כלל. והשתא ניהא הכל דהתם בעבודת יוה"כ פסק בר' יוסי דהשני אינו חוזר משום איבה דראשון אבל הכא מיירי שעבר מומו ונתרפא וכן זקן שנתרפא מרתחתו דהדין הוא דהשני נשאר לעולם כ"ג אפילו כשנתרפא הראשון והיא אמרינן דהראשון והשני כלם שוים ואין ביניהם אלא פר יוה"כ וכי דבהא אפילו ר"י מודה וכדכתיבנא אלא דנשאר לנו להבין דאמאי אוקמוה בגמרא דמגילה האי מתני' בר' מאיר דוקא הא לפ"ז אפילו כר"י מצי אתי ומתני' מיירי דעבר מחמת חולי או מום דמודה ר"י וצ"ל דמתני' קשיתיה מדנקט סתמא הוי אפילו דעבר מחמת קריו ומשום הכי קאמרי דהוי ר"מ והשתא אתו דברי רבינו דהכא ודהתם על נכון ודוק. שוב ראיתי להרב זרע אברהם חו"מ סימן [כ"א] שישב כעין זה יעו"ש שלא ראה הרב סברת הראשונים אלא כתב כן מסברא דנפשיה יעו"ש.

²⁵ לכאורה לדעת הרמב"ם שפסק כמבואר לעיל דף ט: דנשיא חייב בקרבן עולה ויורד אין נ"מ באיבעיא זו בגמ' ואינו אלא לר' יוסי דפטר ליה מעולה ויורד, וא"כ אמאי כתב הרי הוא כהדיוט דפשיטא שכיון שעבר מנשיאותו אינו מביא שער ואולי דאי נימא דמידחא דחי הוי"א שכיון שיכול לחזור לגדולתו יהיה חייב קמ"ל דמיפטר פטיר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

חטא כשהיה נשיא ועבר מגדולתו הרי זה מביא שעיר שנאמר (ויקרא ד פסוק ג, ה פסוק ו) על חטאתו אשר חטא, כשעת חטאתו הוא מביא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

